

Zawróć więc i wychodząc z hali na prawo,
po trzynastu krokach do ciemnego pomieszczenia wejdź śmiało.

Twoim oczom ukażą się od razu malowidła piękne niczym obrazy,
wkroczyłeś właśnie do świata drukarni – przepięknych wzorów bez skazy.
Lecz to nie obrazy, to szablony sitodrukowe,
w druku sitowym, zwanym ————— 1 10 ————— 9
stosowane są takowe.

Ile jest kolorów w druku jednego wzoru używanych,
tyle sztuk szablonów jest produkowanych,
przez które różne kolory farb raklem przeciskano,
a w produkcji drukarkę filmową płaską wykorzystywano.
Ponad 600 sztuk wielkoformatowych szablonów tu posiadają,
które na największą na świecie kolekcję się składają.
Żyrardowska fabryka wyjątkowość wzornictwa zapewniała
i w dobrze rozwiniętej sieci sklepów (Moskwie czy Petersburgu)
wyroby sprzedawała.
Tylko produkty oznaczone marką „Żyrardów” na rynku lnianym się liczyły,
o czym zdobywane na międzynarodowych targach nagrody
i medale świadczyły.
Chciałbyś tu dłużej zostać? Przestrzeń ta każdego wprowadzi urzeka,
przejdź wzdłuż taśmy produkcyjnej drukarki, na końcu po lewej stronie
wyjście na Ciebie już czeka.

Olbrzymie przesuwne drzwi po lewo do kolejnego wnętrza zapraszają,
gdzie warsztaty z szycia się odbywają,
na maszynach krawieckich na stołach ustawionych,
dla mieszkańców lokalną tradycją zaciekawionych.

To koniec już mojej opowieści,
Teraz czas rozwiązać zagadkę – gdzie skarb się mieści.
Niegdyś robotnik wchodząc na teren fabryki
miał przejść przez portiernię – były to codzienne nawyki.
Dziś by zwiedzić poprzemysłowe hale,
trzeba najpierw zawitać na tym „oddziale”:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

15 16 17 18 19 20 21 22 23

Gdy wejdiesz tam ponownie,
odkryjesz skrzynię ze skarbem pozostawioną na oknie.
Wpisane w oznaczone rubryki odgadnione wcześniej cyfry,
ułożone w kolejności od najmniejszej do największej pozwolą Ci
złamać szyfry, — — — — —
dzięki którym skrzynię otworzysz
i przed końcem zmiany ze skarbem wyjść z fabryki zdążysz!
Szkolenie tym samym uznaję za skończone,
na potwierdzenie pieczęcią oznaczone.

Pieczęć potwierdzająca ukończenie szkolenia

Na czym polega quest

Quest polega na rozwiązywaniu zagadek ukrytych w tekście rymowanki,
odnalezieniu trasy zwiedzania oraz odkryciu skarbu. Kierowanie się zawar-
tymi w queście podpowiedziami oraz ilustracjami pozwoli na samodzielne
zwiedzanie Muzeum Lniarstwa oraz poznanie najważniejszych aspektów
związanych z dziedzictwem poprzemysłowym Żyrardowa.

Litery z ponumerowanych pól ułożone w odpowiedniej kolejności wska-
żą miejsce, w którym został ukryty skarb. Natomiast oznaczone cyfry czytane
w kolejności od najmniejszej do największej będą stanowiły kod, który posłu-
ży do rozwiązania szyfru i zdobycia skarbu.

Fabula

Questowicze wcielią się w potencjalnych pracowników dawnej żyra-
dowskiej Fabryki Wyroborów Lnianych rozpoczynających swój pierwszy
dzień pracy w fabryce. To, czy otrzymają stałą posadę, zależy od wyników
ukończenia szkolenia, prowadzonego przez majstra, bardzo złośliwego
typu, lubiącego zastawiać pułapki na nowicjuszy.

Tym razem majster zataił przed pracownikami wszystkie najważniej-
sze informacje nt. procesów produkcji wyrobów lnianych oraz maszyn
służących w obróbce surowca, ukrywając je w formie rymowanego wiersza.
Questowicze zostali wystawieni na próbę... Muszą przechrztyć
majstra, samodzielnie rozwikłać zagadki ukryte w queście, dotrzeć
do celu oraz odnaleźć skarb. Mają na to 60 minut dopóki świstawka nie
oznajmi końca zmiany.

Miejsce questu

Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie
ul. Ditttricha 18, 96-300 Żyrardów
tel. 793 134 703
e-mail: rezerwacje@muzeumlniartwa.pl
www.muzeumlniartwa.pl

Miejsce rozpoczęcia questu

Recepcja Muzeum Lniarstwa w Żyrardowie

Zdjęcie umieszczone na okładce questu pochodzi ze zbiorów
Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie.

Quest powstał w ramach projektu pt. „Nieznane oblicze fabryki lnu – stworzenie questu
opartego na dziedzictwie poprzemysłowym Żyrardowa”, który został dofinansowany ze środków
Samorządu Województwa Mazowieckiego.

Lokalna Organizacja Turystyczna
Mazowsza Zachodniego
www.turystycznemazowsze.pl

Miasto Żyrardów zaprasza
www.zyrardow.pl

Autor questu: Dagmara Fiszer

Nieznane oblicze fabryki lnu

Quest po Muzeum Lniarstwa
im. Filipa de Girarda w Żyrardowie

Witaj drogi podróżniku!

Raczej powinienem powiedzieć przyszły pracownik...

Pojawiłeś się bowiem w Żyrardowskiej fabryce, by dowiedzieć się więcej o lnianej technice. Pamiętaj, że to Twój pierwszy dzień w pracy, a ode mnie zależy, którzy na stałe dostaną się uczniacy. Jestem bowiem majstrem tutejszym, prowadzę szkolenia byś czuł się pewniejszym, że pracę dostaniesz i robotnikiem Żyrardowskiej fabryki lnu zostaniesz.

Praca ta ciężka i wymagająca, lecz wytrwałego pracownika doceniająca. Tym razem szkolenie bez mnie przejdiesz, a przy okazji nowe doświadczenie zdobędziesz. Temat ten trudny, więc bądź uważny, nie każdy z robotników był dotąd rozważny! Pilnie więc czytaj, notatki rób, odnajdź swą trasę, zdjęcia zrób, szukaj wskazówek, zagadki rozwiąż i do celu za skarbem podąż.

Jak na porządnego pracownika przystało, odziej się najpierw w robocze ubranie śmiało. Za Tobą jest wieszak! Bądź do pracy gotowy, a potem wyjdź z pomieszczenia na hol takowy. Drzwi z metalową siatką po lewo sekrety skrywają, przekrocz ich próg, duchy dawnych pracowników wzywają...

Przed Tobą ogrom hali się pojawił, zapach fabryki i niesamowita maszyna w oddali, a nad nią napis wiszący, do dzisiejszych realiów się odnoszący:

4-----16-----

To tutaj znajduje się poprzemysłowy Żyrardowa majątek, podejdź bliżej, bo to dopiero opowieści początek.

Żyrardów z potężnej fabryki na świecie zasłynął, której duch dotychczas nigdy nie zaginął.

Na terenach Łubieńskich fabryka niegdyś założona, następnie przez rozsądnych przemysłowców prowadzona.

Chcesz poznać więcej wydarzeń historycznych?

Spójrz na lewo na szklaną tablicę z opisem chronologicznym!

W roku ---□--- produkcja wyrobów lnianych ruszyła, a za czasów Karola Augusta Dittricha i Karola Hiellego przekształciła w najnowocześniejszy zakład lniany w Europie, by na całym świecie pozostać na topie.

Pierwszym dyrektorem technicznym Filip de ---19--- był, to od jego nazwiska Żyrardów nazwę nabył.

Kolejny właściciel – Karol Dittrich 7--- fabrykę rozbudował

i o założeniu Towarzystwa Akcyjnego

Zakładów Żyrardowskich zdecydował.

Zakłady monopolistą na rynku lnianym się stały

i tytuł największego zakładu włókienniczego

ówczesnej Europy otrzymały.

Wokół fabryki osadę robotniczą rozwijano,

domy, kościoły, szkoły, a także szpital wybudowano.

Czerwona cegła miasto rozsławiła,

jako perła architektury poprzemysłowej miasta-idealnego,

miasta-ogrodu zaciekała,

gdyż XIX-wieczna osada fabryczna to kompleks na świecie unikatowy i za pomnik historii przez Prezydenta RP ustanowiony.

Nie mówmy już o historii, cykl produkcji czeka,

zerknij więc na szklane tablice, to znana wiedzy biblioteka.

Czy wiesz, że tkanina lniana z włókien rośliny powstaje?

Przechodząc szereg etapów obróbki surowca, wyrobom jakości nadaje.

Odziamnianie, roszenie, suszenie, międlenie,

a potem 21-----18-----11-----12 oraz przedzenie.

Niegdyś prace te ręcznie na wsiach wykonywano i drewniane urządzenia, takie jak te pod ścianą, wykorzystywano.

Podążaj dalej przed siebie, bowiem kolejna hala czeka na Ciebie, by odkryć przez Tobą tajemnice swe, już nie drewniane, lecz mechaniczne będą maszyny te! Gdy do pustej hali będziesz chciał wkroczyć, uważaj, żeby z trasy nie zbieżyć! Nigdzie nie skręcaj i nie zawracaj, idź przed siebie i na nowe elementy uwagę zwracaj!

Nadszedł bowiem czas by o tkaniu, kolejnym procesie się dowiedzieć, lecz najpierw o oddziale przygotowawczym chciałbym Ci opowiedzieć. Ogromna maszyna po lewo oglądanie rozpoczyna wystawy, której tytuł od pierwszej litery 22 się zaczyna.

Na sam jej widok dech w piersi każdemu zapiera, gdyż rama tej maszyny setki kolorowych 20---5---13 z niemi zawiera,

które rzędami: żółty, czarny, ---8---, 3----- ułożone,

w barwy flagi Miasta Żyrardowa są złożone.

Maszyna ta snowadłem taśmowym się zowie

- niech każdy nowicjusz o tym się dowie.

Żaden pracownik przy niej nigdy nie próżnuje,

gdy przędzę na wał osnowowy wielokrotnie snuje.

Praca na oddziale przygotowawczym była bardzo odpowiedzialna,

a błąd popełniony tutaj powodował, że jakość tkaniny była fatalna.

Więc każdy z robotników uwiązał się jak w ukropie,

by zadbać o precyzję i najwyższą jakość w Europie.

Lecz oddział ten to nie tylko snucie było,

bez przewijania, nitkowania, 6---17---23 i klejenia

by się nie obyło,

gdyż głównym zadaniem oddziału tego

było tworzenie osnowy i wątku z nawoju stożkowo-krzyżowego.

Na prawo od snowadła klejarka się znajduje,

która w klejeniu osnowy, czyli jej wzmocnieniu, przoduje.

Teraz idź tam, gdzie nad głowami litera 14 z nici się wie,

usiądź sobie, zamknij oczy, niech Twoja wyobraźnia ożyje.

Czy wiesz, że w najlepszym okresie rozwoju fabryki

8000 osób pracowało?

Nie tylko Polaków, lecz także Czechów, Niemców i innych

z różnych stron świata przywiało.

A teraz spójrz na zdjęcia archiwalne,

te z lewej strony z historią zakładów początku XX wieku

ściśle są nierozzerwalne.

Lecz przyjrzyj się uważnie po prawo zdjęciom „Ostatniej zmiany”,

to z nimi w przyszłości przez innych możesz być utożsamiany,

gdyż są to postacie dawnych pracowników,

można by powiedzieć – Twoich poprzedników!

Ostatnia ciekawostka na tym oddziale

jest do odgadnięcia przy Twoim udziale.

Szukaj zakamarku za osmioma materiałowymi „kolumnami”,

pociągaj za sznurki, odkrywaj, zapoznaj się z ukrytymi tabliczkami.

Jeśli zrozumiałeś cykl ten produkcyjny,

zawróć i udaj się do wyjścia z hali po kolejny zestaw wiedzy atrakcyjny.

Ile szpul (tzw. nawoi) na ramie natykowej snowadła się mieści?

Odpowiedź znajdziesz na ścianach w treści. ---□□

Po zsumowaniu cyfr ---+---+--- wychodzi liczba ---□

tyle kroków masz do wykonania od hali wyjścia,

na wprost przed siebie aż po lewej stronie,

zauważysz małe przejście do hali w nowej odślonie...

Wejdziesz do środka, tu proces właściwy tkania się zaczyna,

z osnowy i wątku powstaje na krosnach surowa tkanina.

Zaraz budowę tej maszyny Ci pokażę,

lecz najpierw postać nieruchomo stojącą kierunek przejścia wskaże.

Przejdź tym samym do kolejnego pomieszczenia,

obejrzyj wszystkie krosna, to potężnej mocy urządzenia.

Na jednym z nich najdłuższy na świecie obrus utkano,

tym samym certyfikat rekordu Guinnessa uzyskano.

Spójrz na krosno z brzegu ustawione,

do rozpoczęcia produkcji tkania jest już gotowe,

gdyż osnowa z wała pionowo do góry jest odwijana,

a następnie przez lamelki, nicielnice i płochę ponawlekana.

Huk na tkalni podczas pracy był tak ogromny,

że obowiązek noszenia słuchawek wprowadzono jako pomysł ochronny.

Policzyłeś już krosna, które w sumie obejrzałeś? ---□

Ruszaj dalej w drogę, bo jeszcze o kolejnych procesach nie słyszałeś!

Wyjdź na halę główną i ponownie skieruj się w stronę snowadła,

czeka Ciebie trochę chodzenia, lecz tak trasa produkcji wypadła.

W międzyczasie opowiem Ci o wydarzeniu

w historii Miasta ważnym

- o Żyrardowskich szpularkach i czynie ich odważnym.

To pracownice Żyrardowskiej fabryki

jako pierwsze kobiety na świecie zastrajkowały,

lepszych warunków pracy, płac

i szacunku właścicieli oczekowały,

wiecz pewnego dnia w 1883 roku od maszyn raptem odeszły

i rozpoczynając pięciodniowy Strajk Szpularek

do zwycięstwa doszły.

A teraz do sąsiadującej ze snowadłem hali zajrzyj

i wystawę dotyczącą wykończania tkanin obejrzyj.

Od wejścia bardzo długa stoi maszyna,

a na jej końcu proces apretury się rozpoczyna.

Na uszlachetnieniu tkaniny etap ten polega,

gdzie środkami np. przeciwniotłiwymi czy plamoodpornymi tkaninę się powleka.

W dalszej części maszyny proces suszenia zachodzi,

a poddana obróbce tkanina na jej końcu z komory wychodzi.

Po drugiej stronie hali gładziarka, tzw. ---15---2--- się znajduje,

niczym domowe żelazko wszystkie zagniecenia likwiduje,

by przejść do kolejnego etapu wykończenia,

który na sanforyzarce prowadzi do tkanin kurczenia.

Nadszedł czas przeglądania, rolowania i składania

oraz na dalsze oddziały produkcji wyrobów tkaniny przesyłania.

